

Tableau

FINE ARTS MAGAZINE

Spring 2023

Tableau

FINE ARTS MAGAZINE

Rembrandt verzamelaar
INTERVIEW MET
THOMAS KAPLAN

Highlights Internationaal
KEES VAN DONGEN,
FOLKERT DE JONG &
ALEX KATZ

**Zin in
TEFAF**
KUNSTHANDEL
WERELDWIJD

**DICHTERBIJ
VERMEER**
MEESTERSCHAP ONTRAFELD

INHOUD

Lente 2023

96

VERMEER

Een ongekende
hoeveelheid Vermeers
is dit voorjaar te zien in
het Rijksmuseum

84

DESIGN PLATFORM

Perfect van vorm en functioneel: de ontwerpen
van Sabine Marcelis maken wereldwijd furore

18

The Leiden Collection

Exclusief interview met Thomas Kaplan, verzamelaar met
de grootste collectie Rembrandts en andere meesters

Bruggen bouwen

MET REMBRANDT

Als er iemand is met een aantoonbare hartstocht voor Hollandse meesters, is het wel dr. Thomas S. Kaplan. De New Yorkse historicus, filantroop en miljardair bezit inmiddels de grootste particuliere collectie schilderijen van Rembrandt ter wereld. Dat unieke bezit maakt deel uit van The Leiden Collection, een adembenemende verzameling 17e-eeuwse Nederlandse topwerken, waarvan er dit jaar 35 te zien zijn in de Hermitage in Amsterdam. Tekst **Floris Kappelle**

'Zeventien Rembrandts... wie had dat kunnen voorspellen?' Een indringend gesprek met een bevlogen verzamelaar die zijn collectie zes jaar geleden op wereldtournee stuurde naar alle grote musea.

Op zoek naar Rembrandt

Kaplan begint met een waarschuwing: 'Als ik eenmaal begin over Rembrandt en Hollandse meesters ben ik niet meer te stoppen. Die passie voor Rembrandt begon toen ik zes jaar was na een bezoek aan The Met. Vanaf dat moment was ik

gegrepen door de grote meester. Overal ter wereld waar ik kwam bezocht ik musea. En dan vooral voor Rembrandt en zijn school. Op mijn achtste was ik met mijn familie in Spanje en werd mij gevraagd waar ik graag naartoe zou willen. Amsterdam, zei ik. Omdat Rembrandt daar woonde. Het Rijksmuseum was mijn eerste museum buiten de Verenigde Staten en uiteraard nu een van mijn favorieten. Vanaf dat moment werd het een obsessie. En dat is het vandaag de dag nog steeds.' Tijdens zijn schooltijd in Zwitserland ging Kaplan opnieuw naar Amsterdam op pelgrimage. Daarna zat hij in »

Oxford voor zijn studie. 'Het is toen nooit in me opgekomen om zelf te gaan verzamelen. Tot ik vele jaren later, ik was begin veertig, Sir Norman Rosenthal van de Royal Academy ontmoette. Verzamel jij?', vroeg hij. Toen ik nee zei, wilde hij wel weten wat ik zou willen verzamelen. De school van Rembrandt, antwoordde ik. Zijn reactie was dat je die schilderijen kon kopen, terwijl ik dacht dat die alleen maar in musea te zien waren. Dat je een Gerard Dou kon kopen... onvoorstelbaar! Ik ben echt gek op Dou. Met een Dou zou ik echt dolgelukkig zijn.

Het idee van verzamelen ebde weg totdat ik Rosenthal opnieuw tegenkwam. In Londen had hij van een handelaar vernomen dat die in het bezit was van een schilderij dat aan Dou werd toegeschreven: *Portret van Dirck van Beresteyn*, uitgevoerd op een legering van zilver en koper. Afijn, lang verhaal kort, ik ben naar Londen gegaan, herkende het als een echte Dou, heb het gekocht en nu ben ik de gelukkige bezitter van dit unieke werk dat intussen is geaccepteerd als een echte Dou. Enige jaren later, in 2014, toonde Museum De Lakenhal in Leiden veertien schilderijen van Dou uit het bezit van Kaplan.

De jacht op Rembrandt

Vanaf de aankoop van die eerste Dou kreeg Kaplan de smaak van de jacht te pakken. 'Zo is het begonnen. In de jaren die volgden verwierven mijn vrouw en ik ongeveer een schilderij per week. Al snel bezaten we werken van Metsu, Steen, Lastman, Lievens, Van Mieris. We zochten portretten en genrestukken uit de Gouden Eeuw, dus niet zozeer landschappen, zeegezichten en stillevenen. Tenzij er mensen op voorkomen. Dat is wat ons interesseert: mensen. Ik ben toen ook begon-

nen alles te lezen over de School van Leiden. Het werd tijd voor onze eerste Rembrandt, iets wat ik nooit had durven dromen. Rembrandt wordt toch algemeen beschouwd als de top van de schilderkunst. Als iemand toen ik jonger was had gezegd: op een dag heb jij een Rembrandt; dan had ik gezegd: No Way! En als iemand had gesuggereerd dat er ooit zeventien schilderijen van Rembrandt in de collectie zouden zijn, had ik gezegd dat dat letterlijk onmogelijk was. En toch is het zo. Hier staan wij nu, met de grootste particuliere verzameling Rembrandts ter wereld. De eerste zal ik overigens nooit vergeten. Tijdens een veiling bij Sotheby's was ik telefonisch aan het bieden. Toen de hamer viel schreeuwde ik het uit van opwindning. De medewerker aan de telefoon – Ben Hall – schrok en de zaal barstte in lachen uit. Maar wie de gelukkige was wist niemand want het was nog onbekend dat mijn vrouw en ik Hollandse meesters verzamelden. De eerste vijftien jaar bleven wij onder de radar, maar vanaf het begin waren we – anoniem – de grootste uitleners van oude meesters. Vanaf de start hebben we de Leiden Collection gezien als een reizende uitleenbibliotheek voor musea.'

De Kaplans wonen niet samen met hun Hollandse meesters, die zijn namelijk voortdurend op reis. Kaplan: 'Wij lenen onze schilderijen uit onder de naam Leiden Collection. We kozen voor deze naam als hommage aan Rembrandt en zijn tijdgenoten, inclusief zijn leerlingen van Dou tot Arent de Gelder, maar ook Gerard ter Borch, Caspar Netscher, Frans Hals en Vermeer natuurlijk. Het verwerven van deze werken is altijd buitengewoon opwindend. Een uitzonderlijk voorbeeld is *Hagar en de Engel* (1643-1645) van Carel Fabritius, zonder meer de Heilige Graal voor een verzamelaar, ook al ontroert Rembrandt ons het meest.

Je kunt zeggen dat wij breed en diep verzamelen, we zoeken werken uit zowel vroege als late periodes van schilders. Zo ontdek je de ontwikkeling van een kunstenaar. En dat willen we laten zien. Onze missie is onze schilderijen te presenteren in het publieke domein. Als een museum interesse heeft voor een specifiek werk dat te koop is, gaan we de competitie niet aan. In het verleden is het wel eens voorgekomen dat ik na een veiling merkte dat een museum belangstelling had, maar onze missie wil ik niet ondermijnen. Als zij het geld niet hebben om het te kopen, leen ik hen het werk. Voorop staat dat deze schilderijen gezien moeten worden.'

Rembrandt als perfect vehikel

Een andere missie van Kaplan is het promoten van tolerantie en humanisme in de wereld. 'Als humanist geloof ik in tolerantie. In 2017 kwamen wij voor het eerst naar buiten met onze collectie tijdens een tentoonstelling in het Louvre. Daarna volgden het Nationaal Museum in Beijing, Poesjkin in Moskou, de Hermitage in St. Petersburg en Louvre Abu Dhabi. Ons doel is kunst inzetten om bruggen te bouwen tussen culturen. Er is in het leven immers meer dat ons verbindt dan wat ons verdeelt. Inderdaad, een ambitieuze boodschap, »

<< **Portret Thomas Kaplan**
(foto Sueraya Shaheen)

<< **Rembrandt, Minerva in haar studeerkamer**, 1635, olieverf op doek, 138x116,5cm, courtesy The Leiden Collection

< **Gerrit Dou, Portret van Dirck van Beresteyn**, ca. 1652, olieverf op zilver-koper, 10,2x8,2cm, courtesy The Leiden Collection

> **Workshop of Rembrandt, Man in oosters kostuum**, 164(1?), olieverf op paneel, 103,1x83,5cm, courtesy The Leiden Collection

>> **Rembrandt, Portret van een man in een rode jas**, 1633, olieverf op paneel, 63,7x50,8cm, courtesy The Leiden Collection

>> **Rembrandt, Portret van een jonge vrouw**, 1632, olieverf op paneel, 59x44cm, courtesy The Leiden Collection

gezien de ontwikkelingen in China en Rusland, maar ook in de Verenigde Staten. Wij geloven echter oprecht dat Rembrandt het perfecte vehikel is om deze boodschap over te brengen.'

Voor de Kaplans vertegenwoordigt Rembrandt de universele kunstenaar. 'Niet alleen een van de beroemdste 'merknamen' in de kunstgeschiedenis, maar meer nog vanwege zijn invloed op kunstenaars die na hem kwamen. Niemand voor hem wist de ziel zo te raken, zoals André Malraux het zo mooi formuleerde. Rembrandt was een revolutionair. Of hij dat zelf wilde zijn weet ik niet, maar hij gaf zichzelf de vrijheid om te schilderen zoals hij zelf wilde. Dus niet per se conform de klassieke conventies. Hij gaf vrijheid aan toekomstige generaties schilders zoals Goya, Delacroix, Turner, Van Gogh, Picasso, Bacon, Freud, Jenny Saville, Zeng Fanzhi, Abdul Qader Al Rais: allemaal geraakt door Rembrandt. Je ziet zijn invloed tot in de hedendaagse kunst. Mijn missie is te laten zien dat Rembrandt de meest invloedrijke kunstenaar is aller tijden. Velen vragen zich af of deze gedachte universeel omarmd zal worden: een 17e-eeuwse Nederlandse kunstenaar die relevant is voor Chinezen anno 2017? Ik geloof daarin. En zeker ook voor Russen, die Rembrandt in feite met de paplepel meekrijgen. Tot mijn verrassing werd onze aanpak alom geaccepteerd, begrepen en opgepakt. Dit zie ik als onze belangrijkste bijdrage aan de nalatenschap van Rembrandt: mensen erop wijzen hoe belangrijk hij was, niet alleen toen, maar tot de dag van vandaag. Als ik in musea het publiek onze schilderijen zie bestuderen, versterkt dat mijn overtuiging. Daar geniet ik echt van; dat we onze collectie op de juiste manier hebben ingezet.'

In de kelder

Dat hij verzamelaar zou worden met zo'n weergaloze collectie had Kaplan nooit gedacht. Ik heb ooit gezegd: een materialist zal ik nooit worden. Dat was een jaar voordat we een werk per week kochten. Tot zover zelfkennis! Mijn passie is vooral gebaseerd op de inzet van de collectie, het verwerven van kunst is een sensatie van voorbijgaande aard. Het gaat erom Rembrandt neer te zetten als universele kunstenaar. Wij kijken enorm uit naar zowel de Leiden Collectie in de Hermitage als Vermeer in het Rijksmuseum. Ik weet zeker dat onze schilderijen daar goed werk zullen verrichten. Of ze in de toekomst terecht zullen komen in een Kaplan museum? Geen idee. We blijven aankopen en bedenken wat het beste zou zijn op de lange termijn. Er zijn zoveel mogelijkheden om onze Rembrandt-missie voort te zetten.' Op onze laatste vraag of hij het in 1990 in Boston gestolen schilderij *De storm op het meer van Galilea* zou willen verwerven volgt een schaterlach. 'Dat hangt al bij ons in de kelder! Ja hoor, dat kun je opschrijven. Deze primeur krijg je van mij.' «

Rembrandt & tijdgenoten, historiestukken uit The Leiden Collection is t/m 27 augustus 2023 te zien in de Hermitage, Amsterdam. hermitage.nl

Rembrandt collector Dr. Thomas S. Kaplan:

‘We use Rembrandt to build bridges between cultures’

If there is anyone with a strong passion for Dutch masters, it is Thomas Kaplan. The New York historian, philanthropist and billionaire now owns the largest private collection of Rembrandt paintings in the world. A part of The Leiden Collection — a unique and breathtaking collection of 17th-century Dutch masterpieces — will be exhibited at the Hermitage in Amsterdam, with 35 works on display. Tekst **Floris Kappelle**

‘Seventeen Rembrandts... who could have predicted that?’ A conversation with an inspired collector who sent his collection on a world tour to all major museums six years ago.

In Search of Rembrandt

Kaplan opens with a warning: “Once I start talking about Rembrandt and the Dutch masters, I can’t be stopped. My passion for Rembrandt began when I was six years old, after a visit to The Met. From that moment on, I was captivated by the great master. Everywhere I went in the world, I visited

museums. And especially in search of Rembrandt and his school. When I was eight, I happened to be in Spain with my family and was asked where I would like to go next. ‘Amsterdam,’ I responded. ‘Because Rembrandt lived there.’ The Rijksmuseum was the first museum I visited outside of the United States and of course it is now one of my favorites. From that particular instant, I became obsessed. To the present day.” During his school days in Switzerland, Kaplan again went on a pilgrimage to Amsterdam. He later attended Oxford University for his studies. “It had never occurred to me to start col- >>

lecting myself. Until many years later, in my early forties, when I met Sir Norman Rosenthal of the Royal Academy. ‘Do you collect?’ he asked. Upon my saying no, he asked what I would like to collect. ‘Rembrandt’s school,’ I replied. He then explained that one could actually buy those paintings, even though I had always assumed that they could only be seen in museums. That one could purchase a Gerrit Dou... unbelievable! I really love Dou. I would be delighted with a single Dou. The idea of collecting subsequently ebbed away, until I ran into Sir Norman once again. In London, he had learned that a dealer was in possession of a painting attributed to Dou: Portrait of Dirck van Beresteyn, executed on an alloy of silver and copper. Anyway, long story short, I went to London, recognized it as Dou’s work, bought it and am now the happy owner of this unique work that has since been accepted as a real Dou.” Several years later, in 2014, the Museum De Lakenhal in Leiden would exhibit fourteen paintings by Dou from Kaplan’s collection.

The Hunt for Rembrandt

From that first Dou purchase, Kaplan got a taste for the hunt. “That’s how it all started. In the years that followed, my wife and I acquired about a painting per week. Soon, we owned works by Metsu, Steen, Lastman, Lievens, Van Mieris, and others. We were looking for portraits and genre paintings from the Golden Age, hence not so much for landscapes, seascapes and still lifes — unless they featured people. That’s what truly interests us: people. I also began reading everything about the Leiden School. Then came the time for our first Rembrandt, something I had never dared dreaming of. Rembrandt is generally regarded as the pinnacle of painting.

If someone had told me when I was younger that one day I would possess a Rembrandt, I would have responded: ‘No way!’ And if someone had suggested that, after twenty years, The Leiden Collection would include seventeen paintings by Rembrandt, I would have said that it was literally impossible. And yet here we are today, owning the largest private collection of Rembrandts in the world. I will never forget the first one. It took place at an auction at Sotheby’s and I was bidding over the phone. When the hammer fell, I screamed out of excitement. The employee on the phone, Ben Hall, was shocked and the audience burst into laughter. But no one knew who the lucky one was because it was still unknown that my wife and I collected Dutch masters. For the first fifteen years we remained under the radar but were actually the most active lenders of old masters — albeit anonymously — as from the outset The Leiden Collection was effectively a traveling lending library for museums.”

The Holy Grail

The Kaplans do not live with their Dutch masters, as the paintings are always on the move. Kaplan shares: “We chose the name The Leiden Collection as an homage to Rembrandt and his contemporaries, including all of his pupils from Dou to Arent de Gelder, but also works by Gerard ter Borch, Caspar Netscher, Frans Hals, and also of course the Vermeer. Acquiring these works is always extremely exciting. An exceptional example is Hagar and the Angel (ca. 1645) by Carel Fabritius, without a doubt the Holy Grail for a collector, even though Rembrandt moves us the most. One could say that we collect with a sense of breadth and depth, in that we seek works from a painter’s early as well as late periods. This is how one discovers the development of an artist. And we want to show that. Our mission is indeed to reintroduce these paintings into the public domain. If a museum is interested in a specific work that is for sale, we will not compete. It has happened in the past that I noticed after an auction that a museum was interested. As a matter of policy, I step aside when a museum is determined to acquire a particular work. I am not going to undermine our own mission. Indeed, if they don’t have the money to buy it then we lend it. These paintings must be seen.”

Rembrandt as a Perfect Vehicle

Another one of Kaplan’s missions is to promote tolerance and humanism in the world. “As a humanist, I believe in tolerance. In 2017, we presented our collection for the very first time during an exhibition at the Louvre. This was followed by a show at the National Museum in Beijing, the Pushkin in Moscow, the Hermitage in Saint Petersburg, and Louvre Abu Dhabi. Our goal is to use art to build bridges between cultures. After all, there is more in life that unites us than divides us. This admittedly constitutes a rather ambitious message, given ongoing developments in China and Russia, but also »

<< Portret Thomas Kaplan (foto Sueraya Shaheen)

<< Rembrandt, Minerva in haar studeerkamer, 1635, olieverf op doek, 138x116,5cm, courtesy The Leiden Collection

< Gerrit Dou, Portret van Dirck van Beresteyn, ca. 1652, olieverf op zilver-koper, 10,2x8,2cm, courtesy The Leiden Collection

> Workshop of Rembrandt, Man in oosters kostuum, 164(1?), olieverf op paneel, 103,1x83,5cm, courtesy The Leiden Collection

>> Rembrandt, Portret van een man in een rode jas, 1633, olieverf op paneel, 63,7x50,8cm, courtesy The Leiden Collection

>> Rembrandt, Portret van een jonge vrouw, 1632, olieverf op paneel, 59x44cm, courtesy The Leiden Collection

in the United States. We truly believe that Rembrandt is the perfect vehicle to get this message across.”
 For the Kaplans, Rembrandt represents the universal artist. “Not just as one of the most famous ‘brand names’ in art history, but even more so because of his influence on artists who came after him. No one before him was able to ‘touch the soul’ in such a way, as André Malraux so beautifully put it. Rembrandt was a revolutionary. I don’t know if he wanted to be one per se, but he gave himself the freedom to paint in the way he wanted to. That is, not necessarily in accordance with classical conventions. In his own way, Rembrandt liberated future generations of painters such as Goya, Delacroix, Turner, Van Gogh, Picasso, Bacon, Freud, Jenny Saville, Zeng Fanzhi, or Abdul Qader Al Rais — all touched by Rembrandt. One can identify the master’s ‘genetic markers’ all the way through to contemporary art. Simply put, my mission is to spread the understanding that Rembrandt is the most influential artist of all time. Many people questioned whether or not this idea would be universally embraced: a 17th-century Dutch artist being relevant to the Chinese in 2017? I believe in that. And the same is true for Russians, who are essentially brought up with Rembrandt. To my surprise, our approach was widely accepted, understood, absorbed, and processed. I consider this campaign to be our most significant contribution to Rembrandt’s legacy. To make people aware of how important he was — not just then, but to this day. When I see the public contemplating our paintings in museums, it strengthens my conviction. I thoroughly enjoy that; the fact that we used our collection in the right way.”

Laughing

Kaplan never imagined that he would become a collector with such an unparalleled collection. “I once said: I will never become a ‘vulgar materialist’. That was a year before we began buying at a rate of a painting a week. So much for self-knowledge! Nevertheless, our passion is mainly based on the use of the Collection. Acquiring art is a transient sensation. The point is to portray Rembrandt as the universal artist of all time. This is what gives us true joy. By nature, I am quite passionate. We are therefore very much looking forward to both The Leiden Collection at the Hermitage and Vermeer at the Rijksmuseum. I am sure that our paintings will do great there. Will they end up in a Kaplan museum in the future? No idea. We continue to acquire works and reflect on what would be best in the long run. There are so many possibilities to continue our Rembrandt mission.” Our last question around whether he would have liked to acquire the painting *The Storm on the Sea of Galilee* — which was stolen in Boston in 1990 — is followed by a burst of laughter. “It’s already hanging in our basement! Yes, you can write that down. You got the scoop from me.” «